

Soproni Egyetem Erdőmérnöki Kar
Roth Gyula Erdészeti és Vadgazdálkodási Tudományok Doktori Iskola
Erdő- és Környezetpedagógia Program

Doktori (PhD) értekezés tézisei

„Ember a természetben” curriculum tervezése

Szerző: Lampert Bálint
Témavezető: Dr. habil Kováts-Németh Mária CSc

Sopron
2020

Ha egy mondatban lehetne csak megfogalmazni a doktori értékezésben elvégzett kutatási feladatok legfontosabb tapasztalatát, akkor ez a mondat szerepelne: *a megoldás kulcsa az ember*. Bármelyik tudomány irányából is próbálják a szakemberek megközelíteni a környezeti problémákat, végül mindig oda lyukadnak ki, hogy a valódi változáshoz az embereknek kellene változniuk. Azoknak az embereknek, akiket Vida (2001:112) három S-sel illusztrált: S-sel (Selfish-önző; Short-sighted-rövidlátó; és Stupid-ostoba) jellemzett embert kellene megváltoztatni, hogy az emberiség megtalálja a helyét a bioszférában. Önzetlenné, hosszútávra gondolkodóvá és okossá kellene tenni. Ugyan a természettudományok és a műszaki tudományok sokat tettek az első kettő S ellene (a rövidtávú gondolkodás és a butaság), de az önzés megváltoztatása már sokkal fogósabb kérdés. Az emberi viselkedés megváltoztatása elsősorban a pszichológia és a pedagógia területe, ezért *nem lehet kizárólag csak a természet- és környezettudományok, illetve a műszaki tudományok felől megközelíteni a környezetvédelmi és fenntarthatósági témaköröket*. (Kováts-Németh Mária, 2011:181)

1. A kutatás célja

A doktori munkám célkitűzése egy fenntarthatóságra nevelést elősegítő curriculum típusú tanterv összeállítása, amely mintát kíván adni a tanítási órák keretében és tanítási órákon kívül végezhető nevelő-oktató tevékenységekre.

A tanterv összeállítása során célokom azoknak a témáknak a kiválasztása és feldolgozása, amelyek az alsó fokú oktatásban projekt módszer alkalmazásával oktathatók, valamint a hazai tantervi szabályozás biztosította lehetőségeknek megfelelően beépíthetők az iskolák helyi tantervébe.

A fenntarthatósági projektek összeállítása során szempontként kezelem, hogy a tantervi tartalmak e-learning keretrendszerben és virtuális oktatási terekkel támogatottan elérhetőek és alkalmazhatóak legyenek, hogy ezáltal az egymástól távollévő, de fenntarthatóságra nevelésben, környezeti nevelésben elkötelezett pedagógusok közötti kollaboratív munkát támogassam.

2. A kutatás hipotézisei

1. A Nemzeti alaptanterv (2012) és a Környezet- és Természetismeret kerettantervek nem adnak elég ajánlást a projektmódszer alkalmazására. A fejlesztési feladatokban ajánlott módszerek és tartalmak nem ösztönözik a tevékenységorientált, élményalapú tananyag feldolgozást.
2. Az 1-6. évfolyamon használható új generációs Környezet- és Természetismeret tankönyvek tananyagtartalma, feladatai nem kellően segítik a projektmunkák megvalósítását.
3. A curriculum projektmunka, amely elsősorban a diákok természetben végzett konkrét tevékenységén keresztül valósul meg, ezért eredménye az értékörző, felelős cselekvés.
4. Az „Ember a természetben” curriculum a természetben folyó projekteken keresztül hozzájárul a gyermekek ismeretének gazdagításához az élővilágról; pozitív attitűdjeik kialakításával elősegíti a természet védelmét, megbecsülését, a természeti értékek megőrzését. Az „*Ember a természetben*” curriculummal hozzájárulok a 6-12 éves korosztály környezettudatosságának jelentős gyarapításához.
5. Az „Ember a természetben” curriculum életközeli, gyakorlatorientált iskolai és iskolán kívüli tevékenységformákat tartalmaz, fontos segédanyag a tanítók, tanárok számára.
6. Ember a természetben curriculum alapján elkészített „Együtt a környezetért 2.0” digitális tananyag oktatási segédletként alkalmazható.

3. A Kutatás módszerei

Szakirodalom feldolgozása: 1995-től napjainkig az utóbbi két évtized környezetpedagógiához kapcsolatos szakirodalmát elemeztem.

Dokumentumelemzés: feldolgoztam a Köznevelési törvényt, módszertani és tartalmi szempontból elemeztem a Nemzeti alaptantervet, különösen az Ember és természet műveltségi terület fejlesztési feladatait, továbbá a Környezet- és természetismeret tantárgyak kerettanterveit a fenntarthatóságra neveléssel kapcsolatosan.

Elemeztem a Környezetpedagógia doktori program eredményeit, a dr. Kováts-Németh Mária által vezetett Környezetpedagógiai doktori program és kutatási anyagok eredményeit (2005-2010).

Tartalmi és módszertani szempontból elemeztem és az újgenerációs Környezet-és Természetismeret tankönyveket 1-6. évfolyamon.

Megfigyelés: az „*Ember a természetben*” curriculumhoz kapcsolódó erdei iskolai projekthetek alkalmával megfigyeltem a gyermekek tevékenységeit, ismereteik bővülését, attitűdjeik változását.

Vizsgálat: az Ember és természet műveltségi területhez készített „*Ember a természetben*” projekt megvalósulásának hatékonyságát vizsgáltam.

Interjú: interjúkat készítettem azokkal a pedagógusokkal, akik az osztályaikkal részt vettek az „*Ember a természetben*” projektben, valamint olyan pedagógusokkal, akik kipróbálták az „Együtt a környezetért 2.0” 3D virtuális térben elhelyezett digitális tananyagot.

5. A kutatás eredményei, következtetések levonása

A szakirodalmi feldolgozással meghatározásra kerültek a curriculumban projekt módszerrel feldolgozni kívánt környezeti problémák: a biológia sokféleség csökkenése, az erdőirtás és a túlfogyasztás, mert ezekkel a problémákkal a diákok a mindennapi életükben közvetlenül találkozhatnak, ezáltal valódi cselekvési lehetőségeket tudunk biztosítani számukra a téma feldolgozásakor.

A környezetpedagógia szakirodalmának feldolgozása után határozottan kijelenthető, hogy pazarló, felelőtlen ember megváltoztatására leghatékonyabb megoldási utat a neveléstudomány kínálja, nem vételtelen, hogy a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (2013:22; 110-113), készítői az iskolázottsági szint javítását, a felhasználható tudás átadását és az oktatás színvonalának növelését javasolják a fenntarthatóság elérése érdekében.

Az oktatás színvonalának növelése azonban nem képzelhető el a pedagógia megújulása nélkül, amelyhez a Környezetpedagógia (Kováts-Németh, 2006;2010) kínált nevelési és oktatási modellt, nevelési elveket, oktatási stratégiákat és módszereket, amelyekkel elő lehet segíteni a tanulók felelős állampolgárrá fejlődését.

A curriculum-terv embereszménye a felelős ember, mert a felelős ember képes az önszabályozásra, vagyis képes felismerni szükségleteit, és ezáltal mértéket tartani. A szakirodalom feldolgozása után egyértelműen igazolható, hogy a túlfogyasztás, a fajok kiirtása (biodiverzitás csökkentése) és az erdőirtás problémakörben kulcsszerepű az ember mértéktelen birtoklási vágya.

A felelős ember személyiségének a fejlesztéséhez a curriculum-tervben nevelési modellnek a konstruktív életvezetési modell (Bábosik, 2004; Kováts-Németh, 2006) szerepel, míg oktatási stratégiának a projektoktatást került kiválasztásra.

A dokumentum elemzés eredményeként kijelenthető, hogy módszertani szempontból nélkülözhetetlen az Ember és természet műveltségi területhez tartozó tantervi tartalmak jelentős kiegészítése, fejlesztése különösen a személyes célok megismerését elősegítő módszerek és az együttműködést feltételező módszerek esetében, de az önállóságot, kreativitást, kutatást elősegítő módszereknél is szükséges a változatosabb alkalmazására is mintát adni. A választott témakörök vizsgálata igazolta, hogy az általam feldolgozott témakörök beilleszthetők a hatályos tantervi rendszerbe.

A curriculum-terv fokozatos összeállításával egy időben végzett hatásvizsgálatok (megfigyelések, kérdőívek, interjúk) eredményeinek feldolgozása megerősítették, hogy a curriculum-terv alkalmas a fenntarthatósággal kapcsolatos ismeretek közvetítésére és a környezeti attitűdök formálására.

A biológiai sokféleség projektben a diákok ismeretei jelentős mértékben bővültek a programok hatására, több gyakorlati védelmi módszert ismertek meg, amellyel ők maguk is cselekvő természetvédővé válhatnak. A programok során biztosított élmények hozzájárultak a környezeti attitűdjeik formálásához.

A túlfogyasztás, környezetkárosítás témakör különösen alkalmas arra, hogy a környezetünk tönkretételével, illetve annak következményeivel sokkoljuk a gyerekeket.. Mindezt figyelembe véve az öröm-bánatkép készítése során a problémák mellett a környezetük szépségeinek a megláttatása kiemelt feladat volt, ezáltal a diákok észrevetették a szépet, amit majd helyi lakosként védeniük kell. Az öröm-bánatkép eredményei azt mutatják, hogy sikerült olyan értékeket is észrevetetni, amelyek eddig nem tűntek nekik fel (pl. gondozott kertek), valamint olyan problémákra is felfigyeltek, melyekkel eddig nem is foglalkoztak (pl. gazos környék).

A diákokkal kitöltetett kérdőívek azt igazolják, hogy a programok hatására a diákok ismeretei az adott projekt témakörében bővültek. A kapott válaszok és a diákokkal történt beszélgetések (interjúk) alapján, sikeresen megértették az egyes

témakörök jelentőségét. Különösen fontos eredménynek, hogy olyan cselekvési lehetőségeket próbálhattak ki, amelyekkel ezután aktívan részt tudnak venni a környezetük védelmében, a fenntarthatósági célok megvalósításban. Emellett az élményeket biztosító tevékenységek segítségével szerint sikerült érzelmi oldalról is megnyerni a diákokat a fenntarthatóságért való cselekvésre.

A projekteken résztvevő pedagógusok válaszaik igazolják, hogy a curriculum-tervben szereplő projektek hozzájárulnak a diákok környezettudatának formáláshoz, a természetóvó attitűd kialakulásához. A programok felkeltették a diákok érdeklődését a fenntarthatósági témakörök iránt, konkrét példákat kaptak a cselekvési lehetőségekről, amely hatására egyesek még környezetvédelmi szakkörre is beiratkoztak.

Úgy gondolom igazolást nyert az is, hogy az új tanulási környezetek betöltik szerepüket a környezeti ismeretek bővítése és a környezeti attitűdök fejlesztése terén.

A kutatási feladatok zárásaként elkészült „Együtt a környezetért 2.0” virtuális oktatási tananyag, amely hatékonyságvizsgálatokkal igazoltan eredményesen alkalmazható a távoktatásban, ezzel jelentősen elősegítve a pedagógusok kollaboratív munkáját, s számottevően hozzájárulhat a tanulók motivációjához. A virtuális tananyag kidolgozottsága a pedagógus számára jelentős segítség, nem kíván különösebb előkészületeket, tehermentesíti őket a sokrétű felkészüléstől.

7. Tézisek

1. A környezeti problémákat a *természetben, a társadalomban és a gazdaságban* egyaránt megjelenő káros hatások okozzák, ezért a megoldásuk a *tudományok összefogásával valósulhat meg*. A megoldás kulcsa az ember!
2. A Környezetpedagógia nevelési és oktatási modellje által megfogalmazott nevelési értékek és módszertani eljárások kiváló alapot jelentenek a curriculum tervezéséhez. Meghatározza a fő célt (felelős ember), támpontot ad a célok elérését lehetővé tevő módszerek (önszabályozó tanulást segítő), és tanulási környezetek kiválasztásához (pl. erdei iskola).
3. A doktori programvezetőjének munkásságának és a vezetésével elkészült doktori értékezések eredményei vizsgálatával igazolást nyert, hogy a felnövekvő generációk környezettudatának formálásában nélkülözhetetlen az új tanulási környezetben, projektalapú tevékenységekben végzett, élményalapú közvetlen tapasztaltszerzést biztosító nevelő-oktató munka.
4. A curriculum-tervben szereplő környezeti problémák feldolgozása a tanulókkal csak projektben lehetséges, mivel a projektoktatás jellegéből fakadóan biztosítani tudja a felelős magatartás fogalmi körébe tartozó tartalmak kialakítását azáltal, hogy a diákokat új tanulási környezetben egy általuk közösen elfogadott cél elérése érdekében felelős együttműködésre készíti.
5. A projektben való gondolkodást erősíti az „Ember a természetben” curriculum-tervben szereplő témakörök komplex jellege, ahol a probléma megoldásához nélkülözhetetlen az összefüggések megértése.
6. A tankönyvben szereplő tananyagok tartamának minősége az évfolyamok előrehaladtával folyamatosan javul, de több terület szemléletét korszerűsíteni szükséges.
7. Az összeállított curriculum-terv jó kiegészítője lehet a tankönyveknek, mert több helyen képes többlet információt adni (*öröm-bánat térkép megvalósítása, tantúra leírásai erdei terepgyakorlathoz, madarak és beporzók védelméhez kapcsolódó segédanyagok*) a Környezetismeret és a Természetismeret tárgyat oktató pedagógusoknak.
8. Az „Ember a természetben” curriculum-terv projektjei olyan cselekvési lehetőségeket kínálnak a diákoknak, amelyekkel aktívan részt tudnak venni a környezetük védelmében, a fenntarthatósági célok megvalósításban. Az élményeket biztosító tevékenységek segítségével a kognitív és a cselekvéses oldal

mellett az érzelmi oldalról hatni lehet a diákok felelősségérzetére. A projekteken résztvevő pedagógusok válaszai igazolják, hogy a curriculum-tervben szereplő projektek hozzájárulnak a diákok környezettudatának formáláshoz. Úgy gondolom igazolást nyert az is, hogy az új tanulási környezetek betöltik szerepüket a környezeti ismeretek bővítése és a környezeti attitűdök fejlesztése terén.

9. Hiányzik az erdőgazdálkodás témakörének hiteles és pontos feldolgozása a tankönyvekben. Érdemes volna javasolni az OEE által kiadott szakmai anyagok vagy az Apáczai Kar „Együtt a környezetért!” KEOP pályázatban Kováts-Németh Mária vezetésével összeállított erdőgazdálkodás oktatócsomag, illetve a curriculum-tervben szereplő erdőgazdálkodással kapcsolatos projektfeladatok adaptálási lehetőségeinek megvizsgálását a tankönyvek készítőinek.

8. Javaslatok

- „A Nat-ban megfogalmazott elvek, célok, fejlesztési feladatok és műveltségi tartalmak a képzési szakasz sajátosságai szerint több változatban is kimunkált dokumentumokban, a kerettantervekben öltének testet.”(NAT 2012) Ebből következően az alaptantervi előírások döntően hatnak a kerettantervi tartalmakra, amelyek viszont szinte kizárólagos (90%-ban) befolyással bírnak a Környezetismeret és Természetismeret tantárgyak helyi tantervi kidolgozására. Ilyen mértékű befolyás esetén szükséges a központi tantervek módszertani szempontból történő felülvizsgálat az eredményesebb nevelő-oktató munka, illetve a diákok hatékonyabb tanulástámogatása érdekében.
- A tantervek módszertani vizsgálata igazolta, hogy módszertani szempontból szükséges az Ember és természet műveltségi területhez tartozó tantervi tartalmak fejlesztése, kiegészítése, különösen a személyes célok megismerését elősegítő módszerek és az együttműködést feltételező módszerek esetében. Az új nemzeti alaptanterv készítői számára ezért szükséges ezeknek a módszertani javaslatoknak a megfogalmazása.
- Megállapítást nyert az önállóságot, kreativitást, kutatást elősegítő módszerek jelentősebb számú alkalmazása az Ember és természet műveltségi területhez kapcsolódó a nemzeti alaptantervi és kerettantervi fejlesztési feladatok esetében, azonban így is csak az alkalmazható

módszerek alig több mint fele jelenik meg. Javasolni kell a meglévő módszertani ajánlások bővítését és új módszerek tantervi megjelenítését. Meggondolandó egy javaslatcsomag összeállításával az új nemzeti alaptanternv készítőinek megkeresése.

- A tankönyvek elemzése megmutatta, hogy a tananyagok az évfolyamok előrehaladtával egyre jobb minőségűek, de egyes témakörök szemléletében komoly hiányosságok tapasztalhatók (nulla-hulladék, biológiai sokféleség hangsúlyozása, az erdőgazdálkodás jelentősége) Javasolt a fenti szemléletek érvényesítésével a tankönyvek tartalmi megújítása.
- Megállapítást nyert a tankönyvek tartalmi vizsgálata során, hogy a Környezetismeret és Természetismeret tankönyvekben kevés alkalommal szerepelnek az új tanulási környezetben végzett tevékenységekre vonatkozó ajánlások. Az erdő témakör ráadásul többször is szerepel a Környezetismeret és Természetismeret tankönyvekben, ennek ellenére egyikben sem jelenik meg ajánlásként az erdei iskolai programon való részvétel. A tankönyvek készítőit célszerű volna felkeresnie az erdei iskola érdekképviselői szervezetek (KOKOSZ, OEE) vezetőinek, hogy meggyőzzék a készítőket az erdei iskola tankönyvben való szerepeltetéséről.
- Az erdei iskolai programok hatékonyságát több vizsgálat köztük, nem egy doktori értekezés született ebben a témában. Célszerű volna ezek eredményeit összefoglaló javaslatcsomagot eljuttatni az EKE-OFI tankönyveket készítő munkacsoportjának.
- Hiányzik az erdőgazdálkodás témakörének hiteles és pontos feldolgozása a tankönyvekben. Érdemes volna javasolni az OEE által kiadott szakmai anyagok vagy az Apáczai Kar „Együtt a környezetért!” KEOP pályázatban Kováts-Németh Mária vezetésével összeállított erdőgazdálkodás oktatócsomag, illetve a curriculum-tervben szereplő erdőgazdálkodással kapcsolatos projektfeladatok adaptálási lehetőségeinek megvizsgálását a tankönyvek készítőinek.
- A digitális technológia fejlődésével szükséges az iskoláknak is lépést tartani, ezért az „Együtt a környezetért 2.0” virtuális oktatási tananyaghoz hasonló virtuális oktatási terek megjelenését célszerű előmozdítani, hogy az ország különböző pontjain, de azonos tématerületen (pl. környezeti nevelés) tevékenykedő pedagógusok munkáját hatékonyabbá lehessen tenni.

9. Az értekezés témakörében készült publikációk

1. Lampert Bálint - Pongrácz Attila - Sipos Judit - Vehrer Adél - Horváth Ildikó(2018): MaxWhere VR-Learning Improves Effectiveness over Clasiccal Tools of e-learning; ACTA POLYTECHNICA HUNGARICA 15:3 pp. 125-147., 22 p.
2. Kövecsesné, Dr. Gósi Viktória; Lampert, Bálint (2018): A környezetpedagógia gyakorlata a tanítóképzésben. In: JOURNAL OF APPLIED TECHNICAL AND EDUCATIONAL SCIENCES / ALKALMAZOTT MŰSZAKI ÉS PEDAGÓGIAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT 2018 : 2 pp. 36-54. Paper: <https://jates.org/index.php/jatespath/article/view/37> , 15 p.
3. Lampert, Bálint (2018): Környezeti nevelés virtuális oktatási terekben: a beporzók védelmének oktatása In: Bodáné, Kendrovics Rita (szerk.) Hazai és külföldi modellek a projektoktatásban : Nemzetközi Tudományos Konferencia tanulmánykötete, Budapest, Magyarország : Óbudai Egyetem Rejtő Sándor Könnyűipari és Környezetmérnöki Kar, (2018)pp. 385-396. , 11 p.
4. Lampert, Bálint ; Kövecsesné, Dr. Gósi Viktória (2018): Erdei iskola. In: Nagy, Ádám; (szerk.) A komfortzónán is túl... : A táborozás pedagógiája, szociológiája és kulturális antropológiája Kecskemét, Magyarország, ISZT Alapítvány, Iuvenis Ifjúságszakmai Műhely, Neumann János Egyetem, (2018) pp. 150-168. , 15 p.
5. Kövecsesné, Gósi Viktória ; Lampert, Bálint (2017): „Erdőpedagógia Projekt” a környezeti nevelés szolgálatában = “Forest Pedagogy Project” in the Environmental Education In: Lett, B; Stark, M; Schiberna, E; Gál, J; Horváth, S (szerk.) Tanulmánykötet Mészáros Károly tiszteletére 2017, Sopron, Magyarország : Soproni Egyetem Kiadó, (2017) pp. 65-76. , 12 p.
6. Lampert, Bálint (2017): A biodiverzitás fontosságának megértetése a szoliter méhfajok védelmén keresztül. In: Érték, minőség és versenyképesség - a 21. század kihívásai Komárno, Szlovákia : Selye János Egyetem, (2017) pp. 91-98. , 7 p.
7. Lampert, Bálint (2017): Öröm-bánat térképpel a helyidentitás és környezettudatosság erősítése érdekében. FÓKUSZ - VAJDASÁGI ISMERETTERJESZTŐ ÉS TUDOMÁNYNÉP-SZERŰSÍTŐ ELEKTRONIKUS FOLYÓIRAT:

<http://www.fokusz.info/index.php?cid=1687304874&aid=1993795388&sch=1> , 6 p

8. Lampert, Bálint (2016): Erdőpedagógia a Nyugat-magyarországi Egyetemen és a Weihenstephani Főiskolán FÓKUSZ - VAJDASÁGI ISMERETTERJESZTŐ ÉS TUDOMÁNYNÉPSZERŰSÍTŐ ELEKTRONIKUS FOLYÓIRAT : 145. Paper: <http://www.fokusz.info/index.php?cid=1687304874&aid=1190858451&sch=1> , 11 p.
9. Lampert, Bálint (2015): Földtudományi füzetek gyakorlat-orientált tanításának lehetséges módozatai pp. 251-266. In: Kováts-Németh, Mária; Bodáné, Kendrovics Rita (szerk.) A környezetpedagógia elmélete és gyakorlata, Győr, Magyarország : Palatia Kiadó, 282
10. Lampert, Bálint (2013): Bajorországi erdőpedagógiai tapasztalatok. ÚJ PEDAGÓGIAI SZEMLE 2013 : 5-6. pp. 106-113. Paper: <http://folyoiratok.ofi.hu/uj-pedagogiai-szemle/bajororszag-i-erdopedagogiai-tapasztalatok> , 8 p. (2013)
11. Lampert, Bálint (2013): Miért nem szerepel az erdő az alsó tagozatos kerettantervben? ERDÉSZETI LAPOK CXLVIII : 5 pp. 142-143. , 2 p.
12. Lampert, Bálint ; Dr. Ferenczi, Zoltán** ; Horváth, Gyula (2012): Kisbácsa öröm-bánat térképe. Győr, Magyarország : Palatia Nyomda és Kiadó Kft (2012) , 20 p.
13. Lampert, Bálint (2012): Tantervfejlesztés földtudományi ismeretek témakörben In: ŐRSZAVAK 2012 : 3 pp. 1-9.
14. Lampert, Bálint (2011): A Ravazdi Erdei Iskola 2011-ben. ERDÉSZETI LAPOK 147 : 2 p.
15. Lampert, Bálint (2011): Földtudományi füzetek gyakorlat-orientált tanításának lehetséges módozatai. In: Kováts-Németh, Mária (szerk.) Együtt a környezetért, Győr, Magyarország: Palatia Nyomda és Kiadó Kft, (2011) p. 35
16. Lampert, Bálint (2011): Madárvédelem. In: ŐRSZAVAK 2011 : 12 pp. 1-9.
17. Lampert, Bálint (2011): „Ember a természetben” curriculum tervezése. In: Lakatos, F; Polgár, A; Kerényi-Nagy, V (szerk.) Nyugat-magyarországi Egyetem, Tudományos Doktorandusz Konferencia, Konferencia-kötet Sopron, Magyarország : Nyugat-magyarországi Egyetem (NYME), (2011) pp. 111-113. , 3 p.

18. Lampert, Bálint; Kovátsné-Németh, Mária ; Tomczak, Andrzej B (szerk.) (2011): Combining artistic and ecological education – a sketch from nature – postcards. An artistic aspect in a complex forest school is an integral part of the pedagogical program Poznan, Lengyelország: Wydawnictwo Miejskie Posnania
19. Lampert, Bálint; Kováts-Németh, Mária (2011): Az Erdőpedagógia projekt elmélete és gyakorlata. In: Kovátsné-Németh, Mária (szerk.) Globális kihívások - alternatív megoldások határon innen és határon túl : Globális problémák, Győr, Magyarország : Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, (2011) pp. 123-132. , 10 p.
20. Lampert, Bálint: Környezetünk a Föld: A természettudományos kompetencia fejlesztése a földtudományi ismeretek segítségével. In: ÚJ PEDAGÓGIAI SZEMLE 61 : 1-2-3-4-5 pp. 372-389. , 18 p. (2011)
21. Lampert, Bálint (2010): Szeptemberi zöld napok – jeles napok In: ŐRSZAVAK;9 pp. 1-2.
22. Lampert, Bálint (2010): Ötlettár a Madarak és Fák napi programhoz In: In: ŐRSZAVAK
23. Lampert, Bálint (2009): Magyalos tanösvény alprojekt. ŐRSZAVAK 2009:12 pp. 1-7.,7
24. Lampert, Bálint (2009): Tanösvények szerepe az erdőbarát szemlélet kialakításában. In: Lőrincz, Ildikó (szerk.) XII. Apáczai-Napok Nemzetközi tudományos Konferencia : 2008 : A reneszánsz értékei, az értékek reneszánsza. Győr, Magyarország : Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolai Kar, 111-122. , 12 p.
25. Lampert, Bálint (2004): Tantúra a Magyalos tanösvényen pp. 76-99. In: Kovátsné, Németh Mária -Projektoktatás a tanártovábbképzésben, Győr, Magyarország : Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolai Kar.